

Programma Pentecostale, quo ... validissimum Spiritus Sancti de Christo testimonium, pia mente meditandum sistit, & cives academicos, ut praesens festum devoto animo ... celebrent ... hortatur / [Georg Christoph Detharding].

Contributors

Detharding, Georg Christoph, 1699-1784.

Publication/Creation

Rostock : J.J. Adler, [1735]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/vkpub3fs>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

70
PROGRAMMA
PENTECOSTALE,

quo
RECTOR
ACADEMIAE ROSTOCHIENSIS,
GEORG. CHRISTOPHORVS
DETHARDING,
PHIL. ET MED. D. HVJVSQVE PROF.
DV CAL. P. O.

VALIDISSIMVM
SPIRITVS SANCTI
DE CHRISTO
TESTIMONIVM,

PIA MENTE MEDITANDVM SISTIT,

&

CIVES ACADEMICOS,

ut

praesens Festum deuoto animo, sanctisque
moribus celebrent, pro officii ratione
grauiter ac sedulo hortatur.

ROSTOCHII,
Typis JOH. JACOBI ADLERI, SERENISS. PRINCIPIS
& ACAD. Typographi.

PROGRAMMA
FESTIVALE

RECTOR

ACADEMIA

GEORG. CHRIST. PHILIPPO

DETACHED

PHIL. ET MED. ET NAT. HIST. ET BOT.

IN CAL. S. O.

VALDISIMVM

SPIRITVS SANCTI

DE CHRIS TO

TESTIMONIVM

IN MENTE MEDITANDVM SECT.

CIVES ACADEMICOS

PROFESSOR

PROFESSOR

PROFESSOR

PROFESSOR

PROFESSOR

PROFESSOR

PROFESSOR

PROFESSOR

PROFESSOR

Flagitant, Cives Optimi! partes officii
Rectoralis hodie, quando memoriam magni istius
beneficii, quo Christus a Patre misit Spiritum S.
suis Apostolis ad colligendam ipsi per orbem Ec-
clesiam, pia mente recolimus, ut vosmet illa, qua
debet gravitate compellem; partim, ut insigne istud benefi-
cium vobiscum digniter reputetis, partim vero, ut studium
omne vestrum in id collocetis, ne illa, quae Christus quo-
tidie in nos effundit, Spiritus sui charismata in cassum acci-
piatis, aut neglectui habeatis. In tanta autem materiae, siue
dogmaticae siue paræneticae, quae hoc scriptionis genere
tractari posset, ubertate, dubitavi ferme, quid mihi esset
scribendum. Verum euoluenti protinus sacras paginas, pri-
mum se mihi obtulit ista Saluatoris nostri, abitu ex hoc
mundo parantis, & discipulos, quos per orbem mittere de-
creuerat, instruendis praedictio: Jo. XV. 26. *Quando venerit,*
inquit, paracletus, quem ego vobis missurus sum a Patre, Spiritus
veritatis, qui ex Patre exit, ille testabitur de me! Certe, si Deus
Pater Filium suum vnigenitum, humana non solum carne
vestitum, sed & in assumpta humana natura contemti-
ssimam serui formam prae se ferentem citra sufficiens de tanta
persona, in tanta exinanitione quasi dissimulata, testimonium
in orbem misisset; ecquis suspicari duntaxat potuisset, JE-
sum

sum Nazarenum non esse solum Messiam, a tot inde seculis desideratissimum, sed & ipsum Patri υμωσίων Filium DEI. Præsertim, quum is Ecclesiae Judaicae Antistitibus adeo exosus, & ab iis, euibrato in secus sentientes anathematis fulmine, obstinato consilio reiectus, quinimo a suo populo variorum criminum postulatus, ad abiectissimam crucis mortem traditus esset; qua de re non potuit non fama ad omnes, maxime quoque dissitas gentes propagari. Conuersione itaque tam Judaeorum, quam reliquarum gentium ad Christum, propagatione quoque Euangelii cum successu, difficilius fere nihil concipi poterat. Sicut enim Christus *Judaeis scandalum*, ita *Ethnicis stultitia praedicabatur* 1. Cor. I. 23. Quid non subinde, suggerente velut ipso diabolo, effutiit Judaeus apella nefandarum blasphemiarum, & criminationum, vt benedicti nostri Saluatoris nomen omnibus populis redderet suspectum & infestum. Nec ista malitia sine suo pessimo frustrata fuit omnino. Quid enim aduersus aliquem plus solet valere, quam sinistrum suorum popularium testimonium, reprobandumque iudicium propriae gentis per continuam traditionem sibi constans? Cui satis speciosae Seruatoris nostri apud gentes obtreptioni non parum ponderis addebant putata nouitas doctrinae Christianae, & dogmata orbi inaudita, rationi ἀκατάληπτα, omnem ab orbe adoratam sapientiam confundentia, immo funditus subruentia. Vnde Christi confessores adeo mox Atheismi insimulabantur, mox Spiritu vertiginis abrepti videbantur grandiloquis Philosophis; quorum aliqui de Paulo, Christum praedicante, magno supercilio iudicabant, quod esset *spermologus ein Lotterbube*, Act. XVII. 18. Proh! immortalem DEVM, quanta vis requirebatur, quantum persuadendi pondus, totum mundum reformandi, vetustissima uitae superstitionis praeiudicia, quibus tenaciora in mentibus hominum sunt nulla, conuellendi, & homines eo perducendi, vt damnata antiqua sua consuetudine, damnatis suis sacris, damnatis moribus, relictis fanis, auro & argento radiantibus, relictâ denique tota viuendi & sentiendi ratione, nouam amplecterentur religionem, alia sacra, alios mores; data potissimum fide vnico alicui Iesu Nazare-

zareno, nomini sibi haecenus aut prorsus ignoto, aut satis obscuro, aut sparsis de illo in vulgus pessimis fabulis, sibi suspecto, de quo, e crucis patibulo fuisse suspensum, altus rumor ferebat. Vim sibi inferre maximam videbatur, & sanæ mentis principia eiurare, qui sibi vellet persuadere, salutem mundi pendere ab homine suspensio, illumque, qui inter maleficos relatus sit, a DEO non solum missum sospitatore vnicum, sed ipsum quoque adorandum Numen esse. His ergo ita comparatis oportuit, vt IESUS Nazarenus irrefragabilia suae a Patre missionis, & quod Messias esset, nancisceretur testimonia, ex quibus a mundo cognosci & credi posset: secus totum huius salutaris missionis, & magnum illud redemptionis negotium sine fructu & vfu fuisset. Solent mundi Reges publicas illas, quas ad gerenda publica negotia mittunt, personas litteris munire fiducialibus, solent authentica missionis contestatione necessariam iis conciliare fidem, sine qua illi aut non sunt, qui sunt, aut sine successu negotia moliuntur. Quum igitur Rex Regum suum ad nos mitteret magnum internuntium, velletque, vt fides ei haberetur, hanc illi ipse fecit, de eius persona & missione abunde testando. Non multa edisseremus de isthoc testimonio, quod DEUS de CHRISTO perhibuit in vaticiniis veteris Testamenti, quorum exactissimum complementum in natiuitate, doctrina, operibus, integra vita, in ipsa denique passione, morte & resurrectione Christi adeo manifestum & manibus quasi palpandum erat, vt ipse Saluator ad hoc audacter prouocaret, obstinatosque Iudaeos ablegaret. Joh. V. 39. 46. Matth. XVI. 1. - 3. conf. Matth. XI. 4. 5. Non commemorabimus, quibus diuinis testimoniis stipata fuerit redemptoris nostri natiuitas & infantia; nec quid diuini testimonii subinde fuerit in sermonibus CHRISTI ad populum habitis, vim in animos omnium, hostium quoque, conf. Marc. I. 22. Joh. VII. 45. 46, prorsus insuperabilem spirantibus. Opera Christi miraculosa vere diuina, quae Nicodemum ad quaerendum IESU consortium Joh. III. 2, quae totum populum, vt vndique ad Christum conflueret, traxerunt, quae cacodaemones, flexis in obsessis gubus, ad confessionem gloriae

JESV coëgerunt, quae tandem ab ipsis Christi hostibus non potuerunt dissimulari Joh. XI. 47 quid fuere, nisi testimonia Patris coelestis, de Christo Messia, quibus fides illi potuit debuitque parari in cordibus hominum. Quod argumentum neruose persequitur Hugo Grotius *de Veritate Relig. Christ Lib. II. § 3* Sane ipse dulcissimus Saluator ad opera sua in omnium sensus incurrentia, & quis esset, satis demonstrantia, plus vice simplici prouocat, e. g. Joh. V. 36. Joh. X. 37. 38. Praeterimus illa de Christo testimonia, quae jam vltima patientem, e cruce pendentem, moribundum, mortuum, contremiscentem velut tota rerum natura, orbi, quis esset reuelabant. Tanto quidem successu, vt non modo omnis supplicium Christi adspectans populus pectora concutiens conuinceretur, verum etiam centurioni ethnico illa confessio extorqueretur: *Vere filius DEI erat iste* Marc. XV. 39. Nec exponemus pluribus, quantum DEVS Christo fidem fecerit suscitando illum e mortuis adeo gloriose, vt, ne quid de tot JESV amicis dicam, quibus per quadraginta dies viuus apparuit, ipsi hostes eius testes rei essent, illamque non nisi refragante conscientia diffiteri auderent. Ecquod autem luculentius Patris de Christo testimonium, vt de eius persona & missione cunctis constaret, exspectari potuit, quam trinum illud, sonora voce coelitus factum. *Primum* videlicet audiebatur in *Ἰορδάνῃ* Jordania, cum Christus baptismum acciperet a Joanne, praesente non exigua populi Iudaici, hominumque non infimae sortis concione. Rupto enim coelo, distincta eaque clara vox elabebatur: *Hic est filius meus dilectus, in quo complacuit mihi*, Matth. III. 17. *Secundum* audiebatur in monte Thabor discipulis Iesu Petro, Joanni, & Jacobo, ineffabilem glorificationem corporis Christi suis oculis usurpantibus. Vox enim pariter distincta e nube emittebatur: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacuit, ipsum audite!* Matth. XVII. 5. *Tertium* auditum fuit breui ante passionem Christi, quum stipante illum frequente populo, & acclamante illud *Hosianna*, urbem Hierosolymam, asino equitans ingrederetur. Vox enim coelitus detonuit: *Es glorificauimus illum, & rursum glorificabo.* Quum etiam ex ingente illo comitatu aliqui putarent, se nudum tonitru audisse, alii vero

vero iudicarent, quod angelus quidam tanta voce cum Christo collocutus fuerit, ipse Christus perceptam iis vocem, & in quem finem facta sit, vberius exponebat. Lege Joh. XII. 28. - 32.

Cunctane, Cives O. ista Patris coelestis de Christo testimonia sufficiebant abunde ad conciliandam Christo fidem, vt de eius persona & missione nemo dubitare posset? Attamen celebrius adhuc Spiritus S. testimonium, de quo Christus ipse praedixit Joh. XV. 26. addendum putauit ineffabilis sapientia & misericordia DEI, in gratiam potissimum miserrum ethnicorum, cimmeriis ignorantiae tenebris haecenus omnino sepulorum. Ex his nimirum Christo erat colligenda Ecclesia, aperiundi erant coecorum oculi, oues extra caulam Ecclesiae Iudaicae palantes aduocandae, *vt unus esset grex sub unico pastore.* Christus lux mundi, extra quem nulla salus, reuelandus erat vltra fines terrae Iudaicae, vt nomen eius gloriosum fieret ab ortu vsque ad occasum solis. Totus, quousque patebat orbis, ad cuius vastitatem relata terra Iudaica punctulum videbatur, implendus erat fragrantia salutaris agnitionis Christi, & mittendi erant Apostoli in amplissimam messem per praedicationem euangelicam de Christo sospitatore, DEO maturandam. Inter tot ergo coecas idolotatricasque gentes Christo & eius doctrinae fides erat concilianda. Id miro effectu egit Spiritus S. validissimo suo testimonio. Perhibuit illud decima post ascensionem in coelos, quinquagesima post resurrectionem Christi die. Peregit istud opportuno illo tempore, quo vrbs Hierosolyma non Iudaeis solum, sed hominibus quoque, qui ex omnibus orbis nationibus sub sole degentibus, illuc confluxerant, vid. Act. II. 9. - 11. supra fidem & modum repleta erat; vt nulla gens esset, ad quam non inauditae rei, quam quisque popularis suis oculis adspexerat, eodem fere tempore, & facta velut inundatione, fama pertingeret. Ipsum vero Spiritus S. de Christo testimonium hoc erat: quod is effunderetur in discipulos, amicos & confessores Jesu crucifixi, eidem, quo ille, contemtui habitos. Latitabant isti sub timore & precibus, DEO non hominibus noti, foribus aedium vtplurimum obseratis. Et
ecce

ecce repentino a^{ctu} DEVS illos ita dignatur, vt innumerae multitudinis oculi in illos solos conuerterentur. Sudo enim coelo ingentis inexpectatae procellae susurrans oritur vertigo, designans vnicam, qua contemti isti homines latitabant, templo fortassis aut contiguam aut vicinam domum, omnesque inter media festi solemnia versantes mira attonitaque nouitate illuc conuocans. Veniunt & vident, quid vero! flammulas ignis, visibile Spiritus Sancti symbolum, ardentes super capitibus confessorum Christi. Vix id contemplati audiunt hos plebeios homines, nullam dicendi artem, nullam sapientiam, nullam praeter vernaculam linguam edoctos, diserte, apte, & cum maximo persuadendi pondere perorare magnalia DEI, tot linguis, dialectibus & idiomatibus, quot orbis scatet, diuersissimis. Tot sane tantaque stupenda spiritus dona, isto metro, ista varietate, ista vbertate, nulla vquam aetas vidit in vnum quasi aceruum congesta. Omnis Orationis, cui diuinum plane entusiasmum subesse, manibus veluti palpari poterat, scopus & centrum Christus erat, cuius facta diuinitus missio, cuius Deitas, officium mediatorum, resurrectio & sessio ad dextram DEI, cuius denique meritum, ab omnibus, qui aeternum perire nollent, fide adprehendendum, inuictissimis argumentis demonstrabatur, depraedicabatur, vindicabatur; referata mira facilitate & certitudine tota Scriptura S. Veteris instrumenti. Incredibili huic dono iuncta deprehendebantur: zelus diuinus, animus feruidus & prorsum intrepidus, sapientia omnino magna, & motus Spiritus S. adeo extraordinarii, vt Spiritu tactos istis temperare non posse, sibi que ipsis haut relictos esse, satis manifesto adpareret. Stupebant omnes indigenae & peregrini spectatores auditoresque, quisque sua vernacula edocebatur mysteria regni diuini & tanti momenti veritates in quarum illico adsensum rapiebatur. Quo magis enim res inusitata & inaudita erat, eo fortius corda superabat, ut, quin prorsus diuina operatio subesset, diffite etur nemo: Nisi excipias quosdam, aut ob impia praeiudicia confusos & hesitantes, aut ad insaniam usque malitiosos, ebrietati tribuentes, quod omnes vires possibiles alicuius luxuriantis

riantis phantasiae millies excedit. At solet ita mauelle
diabolus insanire & criminari, quam locum concedere ve-
ritati, in solis licet disco collocatae, qua honor DEI & sa-
lus hominum promoueri queunt. Petrus vero Apostolus
ex illa temeraria temulentiae insimulatione ansam captabat,
specialius ad populum loquendi oratione, quae non mi-
nus IESUM Messiam demonstrabat, quam auditores ad
poenitentiam & fidem in eundem serio exhortabatur. Cui
etiam sparso in cordibus viuo semini DEUS ita benedice-
bat, ut illo ipso die ter mille animae ad Christum conuerter-
rentur; quem numerum quotidie mirum quantum auctum
fuisse, Lucas in Actis Apost. possum referre. Nisi ergo Chri-
stus esset Messias a DEO missus, quare quaeso in eius di-
scipulos DEUS effudisset sui spiritus donum plane admiran-
da, cur tantam dicendi vim, tantam sapientiam, tantam
scripturas exacte interpretandi promptitudinem, totque alias
dotes copiosissimas, quae naturae viribus adquiri non pot-
erant, fuisset largitus? Cuius rei, quum oculati testes es-
sent omnium nationum homines, facta illorum, quae vi-
derant, & audiuerant, post reditum ad suos populares fi-
deli relatione, Christo & eius mox praedicando vberius
euangelio primam viam strauerunt, primam famam fi-
demque fecerunt. Nec solo illo, quod in Apostolis Chri-
sti conspiciebatur, primo Pentecostes die, totum Spiritus
Sancti de Christo testimonium absolutum esse, censeretur
debet. Accessit enim illud, quod Seruator promiserat Marc.
XVI. 17. 18. donum miraculorum, facultas patrandi t. lia,
quae non humanis viribus, sed solius Numinis infiniti
efficacia fieri posse, a quouis sanae mentis homine intelli-
gidebant. Accessit, quod Apostoli per preces & manu-
um impositionem eandem, quam ipsi acceperant, Spiritus
Sancti visibili signo se effundentis, virtutem aliis mi-
ro effectu conciliarent, eosque, viros per eundem Spiritum
aeque taumatargos, efficerent. Quum ergo Apostoli
diuina non modo efficacia Christum annunciarent, verbi
quoque virtute corda vehementer occuparent, verum
etiam verbi veritatem stupendis miraculis subinde confir-

B

marent

marent, nonne vero id apertissimum Spiritus Sancti de Christo testimonium erat iudicandum? Adeo quoque, aures cordaque praedicato verbo studiose subtrahentes, miraculorum celebritate inuiti quasi ad audiendum trahebantur. Sensuali enim experientia de diuinitate & veritate miraculorum conuictis, nisi omnem rationem & conscientiam secum suffocassent, non poterant non suboriri cogitationes inuicem disceptantes: vtrum DEO cum hominibus stolidis, mendacia aut inania somnia loquentibus, adeo manifestum queat intercedere commercium, anne vero tantis donis stipata doctrina, vt vt nemini sapientum haecenus probata, vera & diuina credi debeat? Vltimum plusquam simile vero iudicantes, ipsâ conscientia, ad audiendam sodes novam doctrinam, extimulati, auditi verbi traditaeque coelestis veritatis stimulos atque reduncos intus sentiebant; donec Euangelium toto pectore amplecterentur, eique serio poenitentes obedirent. Itane validissime de Christo per orbem testificatus fuit, & Christo magnam lateque patentem ecclesiam ex omnibus gentibus collegit Spiritus Sanctus!

Non autem postea desit Spiritus S. de Christo testari, verum inde à iactis Ecclesiae N. T. primis fundamentis usque ad hodiernum diem idem negotium peragit validissime. Equidem intra ecclesiam non opus est, ut Christo & doctrinae eius saluificae miraculis, aliisque extraordinariis, quibus olim Apostolos & primi aevi doctores maectauit, donis fidem faciat. Veritatem vero coelestem puram conseruando, illam protegendo, illique victoriam largiendo contra cunctos, qui aut aperto Marte, aut per cuniculos illam subruere moliuntur, homines per verbum ad Christum vocando, conuincendo, convertendo & vera fide locupletando, dona administrantia ministris erogando, per verbum & sacramenta efficaciter operando, tot extra ecclesiam degentes quotidie ad christianum coetum perducendo, & ut paucis dicam, regnum Christi

Christi aedificando ac extendendo; ecquid agit aliud, quam quod ceu Spiritus Christi, de Christo infinite testetur, hunc nimirum in finem, ut homines in vnicum illum hospitatorem credant, & per fidem nanciscantur vitam æternam.

Quae haëtenus commentatus sum, O. Ciues! ad Vos specialius pertinent, & in Vestros vsus essent conuertenda; sed pagina scribendi finem imperante, multa dicenda sunt paucis. Idem nempe Spiritus S. qui olim singulari licet ratione de Christo testatus est, & gentes ad Christum vocauit, hodiernum in verbo & sacramentis idem agit, Christum revelat, nos ad illum vocat, imo fidem in nobis operatur, sine eius enim auxilio illum non possemus saluari effectu *adpollare Dominum*. Haec ergo Spiritus S. de Christo testificatio vestra quoque pectora conuincat de veritate coelesti, muniatque contra quemuis Scepticismum, Naturalismum, Atheismum, Epicureismum, omniaque cuiuscunque demum Pseudo-Philosophiae venenata principia. His enim temporibus ingruisse videtur *hora temptationum venientium supra totum orbem* Apoc. III. 10. Vana est omnis scientia, quæ aut illi vnicæ in Christo fundatae, per quam saluamur, contradicit, aut quae tantum non a Spiritu S. docetur & obsignatur. O felices Vos! si eius apud vos habetis testimonium I. Joh. V. 10. Sed nolite elidere aut eludere istud, nolite incassum accipere dona eius sanctificantia. Date, hortor, operam, vt vita vestra demonstret, vos quoque huius almi Spiritus factos esse participes, vt sancta & intemerata vita Christo & eius euangelio pariter testimonium perhibeatis.

Audite verbum Domini cum animi reuerentia, vt & vestra corda igniculos flammulasque coelestes concipiant. Cavete Vobis abs profanis istis in templo obambulationibus, a rusticis, caput inter media sacra sine causa stolide & irreuerenter obtegenderi, moribus. Nolite commessari

messari ac inebriari dulci mero, spiritu potius impleamini! Nolite per plateas vociferari, & inconditis clamoribus elegans studioforum nomen usque prostituere. Celebrate potius linguâ vestra magnalia DEI non satis celebranda. Audiuntur de aliquibus vestri ordinis varia, quae cum elogio illo, quo vos in sua Oratione exaugurali nuper ornavit M. D. Ex-Rector, haud quadrare videntur. Adeone ô mei! vobis molestum est, ad virtutem laudibus exstimulari? ut, quod haud pridem factum, digladiationibus, & vigilum provocationibus (quas, quod non velitis tandem aliquando nauseare, mirantur omnes honesti) in omnia contraria mauelitis ire, quam bonam de vobis conceptam spem studiose explere. Sane, si spiritus Christi in vobis habitat, aliter Vos geretis! Quare ita contristamini data quasi opera illum, qui tanta longanimitate animas vestras lucrari laborat? Emendate potius mores, renouate corda, & tradite vos totos regimini Spiritus Sancti obsequiosissime! Coronidis tandem loco habeatis meditationi vestrae commendatum illud Apostoli: Rom. VIII. *Quotquot spiritu DEI aguntur, hi sunt filii DEI!* & istud ibid. V, 10. *Si quis Spiritum Christi non habet, non est ipsius! Valet!*

P. P. SVB SIGILLO RECTORALI
ACADEMICO,
Feria I. Pentecostes.
Anno MDCCXXXV.

